

Изм. номер: А 213/ 10.12.2015

**ДО КОМИСИЯТА ПО ПЕТИЦИИ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ**

**ОТНОСНО насърчаване на европейското многоезичие
и признаването на българския език и на всички
официални езици на Европейския съюз като
матуритетни в държавите членки**

ПЕТИЦИЯ

Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ) призовава за насърчаване на сътрудничеството между държавите членки в областта на чуждоезиковото обучение и апелира Европейският съюз да подпомогне и допълни действията на държавите членки за осигуряването на правна и административна възможност за полагане на матура или друг вид езиков изпит по всеки един от официалните езици на ЕС, в това число и по български език там, където има значим и доказан интерес от страна на учениците. С цел насърчаване на равнопоставеността и социалното сближаване в ЕС, АБУЧ апелира резултатът от такъв изпит да се вписва в дипломата за завършен етап от обучение на съответната национална образователна система на държавата членка на ЕС, където учи и живее ученикът.

Страни извън ЕС, като САЩ например, имат прозорлива политика към т.нар. „малки езици”, без да са задължени със законови регламенти. Пример даде българското училище „Джон Атанасов” в Чикаго, щата Илинойс. Програмата на обучение в училището е призната от щатското министерство на образованието и българският език се включва в американските дипломи за средно образование на учениците, обучавани в неделното ни училище. Примерът е последван и от други американски училища. В момента се търсят пътища за признаване на българския език като кредитен предмет във висши учебни заведения на територията на САЩ.

Основание за петицията е същността на езиковата европейска политика, която цели опазването на езиковото многообразие и насърчаването на изучаването на чужди езици от съображения за културна принадлежност и социална интеграция. Осъзнавайки, че отговорността за изготвяне на образователните политики принадлежи категорично на държавите членки, АБУЧ смята, че проблемът има основание да се постави на европейско ниво, като той засяга не само българските ученици, а и учениците на всички други държави членки на ЕС.

В подкрепа на искането ни, бихме искали да се позовем на правото на обучение в рамките на ЕС определени в чл. 165 (дял XII – Образование, професионално обучение, младеж и спорт) от Договора за функционирането на ЕС. В ал. 1 на чл. 165

се казва, че “Съюзът допринася за развитието на качествено обучение чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите членки и, ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите членки за съдържанието на учебния процес и организацията на образователните системи и тяхното културно и езиково разнообразие.” В ал. 2 на същия член е посочено, че действията на Съюза целят „развиването на европейско измерение в образованието, особено чрез обучение и разпространение на езиците на държавите членки“.

По отношение на международната уредба на правото на образование в подкрепа на петицията е разпоредбата на чл. 14 и чл. 22 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

В европейските образователни системи продължават да съществуват големи различия. Повечето държави членки на ЕС не предвиждат възможност за явяване на матуриретен изпит по т. нар. „малки“ европейски езици, извън изучаваните 5 основни езика – английски, френски, немски, испански и италиански, което дискриминира учениците, които са носители на тези „малки“ езици като официални езици по конституция на страните членки. В този контекст Европа се нуждае от по-ефективни, но в същото време по-приобщаващи и справедливи системи за образование, които дават равен достъп на всички до висше образование. Начин за премахване на тази неравностойност би било именно признаването на всички официални езици на Европейския съюз като матуриретен в държавите членки или разработването на универсална европейска система за оценяване и доказване на езикова компетентност, изпитът от която да е равностоен на матурирете.

Даването на възможност да се държи матура по български език, наред с всички други европейски официални езици в държавите членки, ще е в полза за социалната мобилност и общо за мобилността на младите хора в рамките на ЕС. Владеенето на още един език е плюс за личностното развитие, пригодност за заетост и конкурентоспособност.

Подаваме петицията във време когато в редица европейски държави се предприемат стъпки за ограничаване на възможността за явяване на матури по „не-изучаваните големи европейски езици“. Притеснително е, че изпитните бордове във Великобритания в момента заявяват намерението си за премахване на възможността за явяване на матури по редица европейски, азиатски и африкански езици. Подобна тенденция се наблюдава и в образователната система на Република Австрия, където през последните години бе ограничена възможността да се държи матура на т.нар. „нови езици“ и изучаването им като свободно избираеми предмети. Пример за позитивно отношение в друга европейска държава е Държавната изпитна комисия на Република Ирландия, която провежда изпити по т. нар. 'non-curricular EU languages', сред които български, латвийски, румънски и т.н.

<https://examinations.ie/index.php?l=en&mc=ex&sc=eu>

Българският език е един от официалните 24 езика в ЕС и първият официален език в съюза, който използва кирилицата. Българската държава през далечния 9 век спасява създадената от братята Св. Св. Кирил и Методий (обявени за „покровители на

Европа“) славянска азбука и подпомага разпространението ѝ сред другите славянски народи. Днес повече от 350 милиона души в света използват кирилицата.

В подкрепа на искането си, бихме искали да подчертаем, че през последните години се увеличи значително броят на „мобилните“ граждани на България, работещи и живеещи в друга държава членка на ЕС, включително и на деца на ученическа възраст. (Данните на Националния статистически институт сочат, че през последните 10 години в чужбина се раждат средно по 9 000 деца годишно. Можем да изчислим, че за около 20 години 20 випуска по 9 000 деца са над 200 000 български деца в чужбина. В момента само 15 000 от тези 200 000 са обхванати в нашите училища). За обучението им по български език в момента в различните държави от ЕС са създадени над 250 български образователни центрове, само за Великобритания те наброяват над 35 с общо около 2500 ученици за учебна година. Във всички тези образователни центрове работят високообразовани и квалифицирани учители. Обучението се подпомага от българската държава (Министерство на образованието и науката). Убедени сме, че обучението по български език и признаването му за матуриретен предмет в образователната система на приемната държава ще увеличи многократно броя на обхванатите деца в тези образователни звена по български език в страните членки на ЕС.

Смятаме, че всеки език, не само основните езици като английски, френски, немски и испански, който се владее от гражданите на Европа, заслужава да бъде признат в образователните системи на страните-членки на ЕС. Пледираме за разглеждане на възможността те да станат матуриретни или да се създаде изпитна система за придобиване на езикова квалификация по всеки официален език в ЕС във всяка държава-членка на Съюза. Въвеждането на такива изпити (матури) ще даде значителен стимул за изучаването и съхранението на българския език, а същото ще важи и за другите „по-малки“ европейски езици.

Политика на ЕС е стимулирането, изучаването и разпространението на официалните езици на ЕС. Важно е се даде възможност на тези ученици, които не живеят и учат в родината си, чиито родители са се възползвали от правото си на свободно движение в ЕС, да не загубят връзката с майчиния им език. В допълнение, поддържането на българския език в страните членки на ЕС може да се разгледа и като възможност един ден гражданите на ЕС, намерили временно условия за живот в друга държава, да се завърнат в родината. Ако не са поддържали знанията си по българския език, те губят мотивация и възможност да бъдат отново в родината си (България), което също е ограничаване на мобилността и лишаване от перспектива за многостранен избор в рамките на Европейския съюз.

Виена, 15 март 2016 г.

Д-р Ирина Ботева-Владикова
Председател

на Асоциацията на българските училища в чужбина